

Poznań, 28 listopada 2012 r.

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

PS-I.431.47.2012.3

Pan
Tomasz Kałużny
Burmistrz
Miasta i Gminy Września

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 16 w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), art. 175 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.) oraz § 12 Porozumienia zawartego 14 stycznia 2011 r. pomiędzy Wojewodą Wielkopolskim a Gminą Września, w dniach od 17 do 25 października 2012 r. została przeprowadzona w Urzędzie Miasta i Gminy we Wrześni kontrola w zakresie wykorzystania i rozliczenia dotacji na realizację programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” wynikającego z Porozumienia zawartego 14 stycznia 2011 r. pomiędzy Wojewodą Wielkopolskim a Gminą Września na podstawie art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259 ze zm.). W związku z powyższym, na podstawie art. 47 ustawy o kontroli w administracji rządowej, przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Czynności kontrolne przeprowadził, na podstawie upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego nr KN-II.0030.557.2012.1 z 12 października 2012 r., zespół kontrolerów: Jolanta Szaniawska, starszy specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu – przewodnicząca zespołu oraz Magdalena Pieszak, starszy inspektor w Wydziale Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Jednostka kontrolowana została poinformowana o przedmiotowej kontroli pismem nr PS-I.431.47.2012.3 z 8 października 2012 r.

Celem kontroli była ocena jednostki kontrolowanej w aspekcie wywiązywania się z zawartego z Wojewodą Wielkopolskim Porozumienia, prawidłowości realizacji programu

wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*, prawidłowości wykorzystania otrzymanej dotacji, prawidłowości rozliczenia się z przyznanymi środkami, a także zbadanie rzetelności kwartalnych informacji o realizacji Programu w gminie.

Wojewoda Wielkopolski ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych czterech nieprawidłowości i pięciu uchybień, funkcjonowanie jednostki kontrolowanej w obszarze zakreślonym celami kontroli.

W wyniku kontroli ustalono, co następuje:

14 stycznia 2011 r. Wojewoda Wielkopolski, reprezentowany przez Marię Krupecką – Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, zawarł Porozumienie z Gminą Września, reprezentowaną przez Tomasza Kałużnego – Burmistrza Miasta i Gminy Września, w sprawie realizacji w 2011 r. programu wieloletniego pod nazwą *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Do ww. Porozumienia zawarto trzy aneksy. Kwota dotacji celowej dla Gminy Września na realizację Programu w 2011 r. wyniosła 380 191,00 zł. W ramach przyznanej dotacji wyodrębniono kwoty:

- 16 600,00 zł z przeznaczeniem na utworzenie nowego lub doposażenie istniejącego punktu przygotowywania lub wydawania posiłków;
- 18 400,00 zł z przeznaczeniem na dowóz posiłków.

Stwierdzono, że kwotę przedmiotowej dotacji wprowadzono do budżetu Gminy Września.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”*, pomoc państwa w przedmiotowym zakresie może być przyznana nieodpłatnie osobom i rodzinom, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 *ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 ze zm.). W art. 5 ust. 2 *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”* wskazano, iż rada gminy może podjąć uchwałę o podwyższeniu kryterium dochodowego, o którym mowa w ust. 1. Ponadto, zgodnie z art. 6 cytowanej ustawy, pomoc w formie posiłku może być przyznana odpłatnie osobom i rodzinom, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium, o którym mowa w art. 5. Stwierdzono, że w 2011 r. Gmina Września skorzystała z możliwości zwiększenia kręgu odbiorców pomocy w zakresie dożywiania poprzez podjęcie, na podstawie art. 6 *ustawy*, uchwały nr XXX/398/2010 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie określenia warunków odpłatności za

pomoc w formie posiłku w ramach ustanowionego programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego w latach 2006 – 2013.

Jednostką realizującą Program w Gminie Września był Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, zwany dalej „OPS”.

Obowiązujące przepisy dopuszczają możliwość udzielania w ramach Programu trzech form pomocy, tj. posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz pomocy w formie świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Stwierdzono, że w 2011 r. w Gminie Września udzielano pomocy w dwóch formach:

- w formie posiłku;
- w formie świadczeń pieniężnych w postaci zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności.

Kontrola wykazała, że poziom świadczeń w formie zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności w Gminie Września wyniósł 47,67% i był zbyt wysoki, co nie sprzyjało realizacji celów ustawowych Programu. Tak wysoki poziom świadczeń w formie zasiłków celowych wynikał z faktu, iż część osób dorosłych objętych pomocą w ramach Programu (zamieszkała w małych miejscowościach znacznie oddalonych od Wrześni) nie mogła skorzystać z posiłku ze względu na brak możliwości codziennego dojazdu do stołówki. Ponadto, w czasie wakacji szkoły wiejskie nie prowadziły dożywiania. Czynniki te wpłynęły na konieczność udzielania, w ramach Programu, świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności.

Analiza decyzji administracyjnych wraz z dokumentacją stanowiącą podstawę ich wydania, związanych z przyznawaniem pomocy w formie posiłków wykazała, że przedmiotowa pomoc przyznawana była osobom, o których mowa w art. 3 ust. 1 *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Osoby otrzymujące nieodpłatnie przedmiotową pomoc spełniały wymagane przepisami kryterium dochodowe. Ponadto stwierdzono, że na mocy Uchwały nr XXX/398/ 2010 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie określenia warunków odpłatności za pomoc w formie posiłku w ramach ustanowionego programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego w latach 2006 – 2013, Gmina Września w 2011 r. udzielała w ramach Programu posiłków odpłatnych osobom, których dochód przekraczał wymagane kryterium. Uchwałę podjęto, na podstawie art. 6, ust. 2 *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”*. Posiłki udzielone na mocy ww. uchwały sfinansowano ze środków własnych gminy.

Poddane badaniu decyzje administracyjne przyznające pomoc w formie posiłku zawierają, wymieniony w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.), katalog elementów. Jednakże stwierdzono, że w 15 przypadkach na 42 zbadane wśród powołanych podstaw prawnych nie wskazano *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Dotyczyło to wszystkich decyzji administracyjnych przyznających posiłki na mocy Uchwały nr XXX/398/ 2010 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie określenia warunków odpłatności za pomoc w formie posiłku w ramach ustanowionego programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego w latach 2006 – 2013.

Decyzje administracyjne przyznające pomoc w formie posiłku zostały wydane przez osoby upoważnione; ww. decyzje przekazano osobom i rodzinom, którym przyznano świadczenie, zgodnie z art. 109 § 1 *ustawy Kodeks postępowania administracyjnego*.

Kontrola wykazała, że w 2 przypadkach na 42 zbadane w decyzjach administracyjnych nie określono kosztu jednostkowego posiłku.

W jednym przypadku cena posiłku wskazana w decyzji przyznającej pomoc w formie posiłku była niezgodna z jego ceną wynikającą z umowy nr OPS/PZP/1/2010 zawartej 31 grudnia 2010 r. pomiędzy OPS a firmą Handel Artykułami Spożywczymi Anna Reszelewska.

Ustalono, że pomocy w formie posiłku udzielano ze szczególnym uwzględnieniem posiłku gorącego, w celu zapewnienia zdrowego żywienia.

W 2011 r. na terenie Gminy Września Program realizowany był w dwudziestu punktach żywieniowych znajdujących się w placówkach oświatowych oraz w stołówce prowadzonej przez firmę Handel Artykułami Spożywczymi Anna Reszelewska we Wrześni. W dziesięciu placówkach oświatowych posiłki przygotowywane i wydawane były przez zatrudnionych pracowników, do ośmiu placówek posiłki dowożono z kuchni znajdującej się w Gimnazjum nr 2 we Wrześni, dla Przedszkola „Polne Kwiatki” w Gutowie Małym posiłki przygotowywała i dostarczała firma zewnętrzna, uczniowie dwóch placówek oświatowych oraz osoby dorosłe korzystały z posiłków przygotowywanych w stołówce prowadzonej przez firmę Handel Artykułami Spożywczymi Anna Reszelewska z siedzibą we Wrześni, ul. Batorego 4. Osoby niepełnosprawne, które nie mogły samodzielnie dotrzeć do stołówki korzystały z posiłków w miejscach zamieszkania, posiłki dla ww. osób przygotowywała i rozwoziła firma Handel Artykułami Spożywczymi Anna Reszelewska.

Kontrola wykazała, że w 2011 r. Gmina Września, ze środków z dotacji doposażyła trzy punkty żywieniowe znajdujące się w placówkach oświatowych oraz zakupiła termosy do przewozu posiłków. Za kwotę 16 600,00 zł zakupiono wyposażenie do pomieszczeń kuchennych, meble kuchenne, różne akcesoria służące do przygotowywania posiłków oraz naczynia i sztuce wykorzystywane przez dzieci i uczniów podczas spożywania posiłków. Działania podjęte przez Gminę Września w powyższym zakresie są zgodne z celem Programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*, jakim jest rozwój w gminie bazy żywieniowej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

W trakcie czynności kontrolnych, 23 października 2012 r., dokonano oględzin w Gimnazjum nr 2 we Wrześni przy ul. Słowackiego 41 w celu ustalenia warunków, w jakich uczniowie spożywają posiłki w ramach Programu. Dokumenty wystawione przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrześni potwierdzają, że w zakresie oceny stanu sanitarnego stołówki w Gimnazjum nr 2 we Wrześni nie stwierdzono nieprawidłowości. Stwierdzono, że w poddanej oględzinom placówce zapewniono odpowiednie pomieszczenie do wydawania i spożywania posiłków, jednakże stoły i krzesła, z których uczniowie korzystają podczas spożywania posiłków są zniszczone i wymagają wymiany.

W okresie objętym kontrolą Gimnazjum nr 2 we Wrześni uczestniczyło w dwóch programach mających na celu popularyzację zdrowego stylu żywienia:

- „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy”;
- „Trzymaj Formę”.

Założenia ww. programów są zgodne z celem Programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*, jakim jest upowszechnianie zdrowego stylu żywienia.

Dzieciom spożywającym posiłki w szkole zapewniono jednakowe posiłki pod względem ilościowym i jakościowym.

W 2011 r. przeprowadzono jedną wizytację w stołówce przy ul. Batorego 4, prowadzonej przez firmę Handel Artykułami Spożywczymi Anna Reszelewska w zakresie oceny warunków wydawania posiłków oraz ich jakości.

Na mocy art. 6a ustawy *o ustanowieniu programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania*, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko korzystające z zajęć w ramach rocznego przygotowania przedszkolnego w szkole lub przedszkolu wyraża chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola udziela pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ucznia lub dziecka o udzieleniu pomocy.

Powyższa pomoc, nie wymaga ustalania sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania przez ośrodek pomocy społecznej decyzji administracyjnej, a liczba dzieci i uczniów, którym udzielono tego rodzaju pomocy nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych ogółem w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w danym miesiącu na podstawie wydanych decyzji administracyjnych. Ustalono, że Gmina Września w 2011 r. udzielała pomocy na zasadach określonych w art. 6a *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”*, a liczba dzieci i uczniów, którym udzielono posiłków na zasadach określonych w art. 6a *ustawy* nie przekroczyła 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych ogółem w szkołach i przedszkolach na terenie Gminy Września w poszczególnych miesiącach 2011 r. na podstawie wydanych decyzji administracyjnych.

Analiza decyzji administracyjnych związanych z przyznawaniem pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności wykazała, że pomoc w tej formie przyznawana była osobom, o których mowa w art. 3 ust. 1 *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Osoby otrzymujące przedmiotową pomoc spełniały wymagane przepisami kryterium dochodowe. Decyzje przekazano osobom i rodzinom, którym przyznano świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności, zgodnie z art. 109 § 1 *ustawy Kodeks postępowania administracyjnego*.

Ustalono, że decyzje administracyjne przyznające świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności zawierają katalog wymaganych elementów, określonych w art. 107 § 1 *ustawy Kodeks postępowania administracyjnego* oraz zostały wydane przez osobę upoważnioną, jednakże stwierdzono, że we wszystkich zbadanych przypadkach wśród powołanych podstaw prawnych nie wskazano § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie realizacji programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania (Dz. U. Nr 25 poz. 186 ze zm.), który stanowi, że pomoc w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności winna być przyznawana w przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku lub gdy przyznanie pomocy w formie posiłku byłoby nieuzasadnione z uwagi na sytuację osobistą lub rodzinną. Stwierdzono, że w zbadanych przypadkach istniały przesłanki uzasadniające przyznanie pomocy w formie zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności, jednakże stwierdzono, że w 41 przypadkach na 42 zbadane nie zostały one konkretnie sformułowane w wywiadach środowiskowych.

Kontrola wykazała, że w 5 przypadkach na 42 zbadane, w decyzjach administracyjnych niepoprawnie wskazano datę wszczęcia sprawy. Wg dokumentów data

złożenia wniosku o pomoc była inna (wcześniejsza) niż wskazana w przedmiotowych decyzjach.

Świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności przyznawano i wypłacano za okres wskazany w art. 106 ust. 3 *ustawy o pomocy społecznej*.

Wysokość przyznanych przez OPS w 2011 r. świadczeń pieniężnych dla jednej osoby lub rodziny mieściła się w przedziale od 50,00 zł do 500,00 zł miesięcznie. We wszystkich przypadkach przyznawania świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności w ramach Programu, wysokość zasiłków celowych ustalano indywidualnie.

Stwierdzono, że w 2011 r. w okresie przerw w nauce Gmina Września realizowała Program poprzez udzielanie posiłków oraz świadczeń pieniężnych w postaci zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności.

Kontrola ksiąg rachunkowych OPS wykazała, że OPS wydatkował środki własne gminy na realizację Programu w 2011 r. w kwocie 260 958,09 zł. Środki własne przeznaczono na zakup posiłków oraz wypłatę świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności.

Ustalono, że w Urzędzie Miasta i Gminy we Wrześni, stosownie do wymagań zawartych w § 6 Porozumienia z 14 stycznia 2011 r. oraz art. 152 ust. 1 *ustawy o finansach publicznych*, prowadzono wyodrębnioną ewidencję otrzymania środków z dotacji. Natomiast w OPS założono w księgach rachunkowych wyodrębnioną ewidencję wydatków dokonywanych ze środków z dotacji na realizację Programu, tj. konto: 130, rozdział 85295 – *Obiady w szkołach BP, Obiady dla podopiecznych BP, Obiady w Przedszkolu BP, Obiady w szkole program, 4210, 4300 oraz 3110 BP*. Jednakże dokonane na ww. koncie księgowym zapisy nie odzwierciedlają rzeczywistego przebiegu operacji gospodarczych związanych z wydatkowaniem dotacji.

Kontrola wykazała, że realizacja świadczeń była zgodna z indywidualnymi decyzjami administracyjnymi przyznającymi pomoc w ramach Programu.

Skontrolowane dowody księgowe posiadają cechy określone w art. 21 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.) oraz zostały zaakceptowane i zadekretowane w wymaganej formie. Wydatki ujęto w ewidencji księgowej OPS zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 128,

poz. 861) oraz zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 38 poz. 207).

Gmina Września na realizację Programu w 2011 r. wydatkowała otrzymaną od Wojewody Wielkopolskiego dotację w wysokości 379 923,66 zł. Środki z dotacji wydatkowano na zakup posiłków, wypłatę świadczeń pieniężnych w postaci zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności, doposażenie punktów przygotowywania lub wydawania posiłków oraz dowóz posiłków.

Niewykorzystane w 2011 r. środki z dotacji w kwocie 267,34 zł zwrócono terminowo na rachunek bankowy Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu.

Zgodnie z Porozumieniem z 14 stycznia 2011 r., Gmina Września zobowiązała się zabezpieczyć środki własne przeznaczone na realizację Programu w 2011 r. w wysokości nie mniejszej niż 40% całkowitego kosztu realizacji zadania. Ustalono, że w Gminie Września w 2011 r. faktycznie wykonane wydatki dotyczące realizacji Programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania* wyniosły 640 881,75 zł, w tym:

- 379 923,66 zł – dotacja z budżetu Wojewody Wielkopolskiego;
- 260 958,09 zł – środki własne gminy, co stanowi **40,72%** zrealizowanych wydatków.

Na podstawie art. 150 pkt 4 *ustawy o finansach publicznych* Wojewoda Wielkopolski określił w § 10 Porozumienia zawartego 14 stycznia 2011 r. termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji. Ustalono, że Gmina Września terminowo złożyła rozliczenie dotacji udzielonej w 2011 r. na realizację Programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Dane wykazane w rozliczeniu były zgodne z ewidencją księgową OPS.

Kontrola dokumentów wykazała, że w 2011 r. w związku z realizacją Programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania* OPS (Zamawiający) przeprowadził cztery postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.). Szczegółowej analizie poddano procedurę zamówienia na przygotowanie i wydanie dwudaniowego posiłku osobom uprawnionym w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na terenie Gminy Września w roku 2011. W wyniku przedmiotowego postępowania, 13 października 2011 r. pomiędzy OPS a firmą Handel Artykułami Spożywczymi Anna Reszelewska, ul. Batorego 4, 62-300 Września, została zawarta umowa nr SAO.321-3/2011 na przygotowanie i wydawanie codziennie posiłków składających się z obiadu dwudaniowego w ilości średnio 140 obiadów

dziennie w stołówce MIKROMA przy ul. Batorego 4 we Wrześni. Przebieg postępowania został udokumentowany w „Protokole postępowania w trybie przetargu nieograniczonego” spisany na druku ZP-PN.

Na podstawie § 11 ust. 1 *rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie realizacji programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania* Burmistrz Miasta i Gminy Września był zobowiązany do przekazywania Wojewodzie Wielkopolskiemu kwartalnych informacji o realizacji Programu w gminie. Ustalono, że kwartalne informacje o realizacji Programu przekazywano Wojewodzie Wielkopolskiemu z zachowaniem terminów określonych w § 11 ust. 1 i 2 *rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie realizacji programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Sprawozdanie z realizacji Programu za okres I – XII 2011 r. zawiera katalog danych wymienionych w § 11 ust. 3 cytowanego rozporządzenia. Jednakże stwierdzono, że w Dziale I sprawozdania *Informacje ogółem* wykazano niepoprawne informacje w zakresie *Liczby punktów żywieniowych*.

Na mocy art. 8 ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania* Program jest realizowany w gminach, a koordynatorem Programu w gminie jest, odpowiednio, wójt (burmistrz, prezydent miasta), natomiast art. 3 pkt 3 *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”* stanowi, iż w ramach Programu winny być realizowane działania dotyczące utworzenia systemu ciągłego monitorowania skuteczności działań realizowanych w ramach Programu. Kontrola wykazała, że Burmistrz Miasta i Gminy Września podjął w powyższym zakresie następujące działania:

- zapoznawał się z informacjami składanymi przez Dyrektora OPS, dyrektorów placówek oświatowych oraz organizacje pozarządowe o przebiegu realizacji Programu w Gminie Września;
- dokonywał oceny funkcjonowania systemu dożywiania w Gminie Września na cotygodniowych spotkaniach roboczych z Dyrektorem OPS i Naczelnikiem Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni;
- analizował zgłaszane przez dyrektorów placówek oświatowych potrzeby związane z doposażeniem punktów żywieniowych oraz podejmował decyzje o ich doposażeniu;
- dokonywał analizy kwartalnych sprawozdań z realizacji Programu i przekazywał je Wojewodzie Wielkopolskiemu;
- informował Radę Miejską we Wrześni o potrzebach w zakresie dożywiania i o stanie realizacji Programu;

- koordynował realizację Programu w zakresie promowania zasad zdrowego żywienia w placówkach oświatowych Gminy Września.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 15 przypadkach na 42 zbadane w decyzjach administracyjnych przyznających pomoc w formie posiłku wśród powołanych podstaw prawnych nie wskazano *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.
2. W Gimnazjum nr 2 we Wrześni przy ul. Słowackiego 41 nie zapewniono uczniom odpowiednich warunków do spożywania posiłków.
3. Wyodrębniona ewidencja wydatków dokonywanych przez OPS ze środków z dotacji na realizację Programu nie odzwierciedlała rzeczywistego przebiegu operacji gospodarczych.
4. W sprawozdaniu z realizacji Programu za okres I – XII 2011 r. wykazano niepoprawne dane.

Ad. 1

W 15 przypadkach na 42 zbadane w decyzjach administracyjnych przyznających pomoc w formie posiłku wśród powołanych podstaw prawnych nie wskazano *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Dotyczyło to wszystkich decyzji administracyjnych przyznających posiłki na mocy Uchwały nr XXX/398/2010 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie określenia warunków odpłatności za pomoc w formie posiłku w ramach ustanowionego programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego w latach 2006 – 2013.

Przyczyną nieprawidłowości było niepoprawne opracowanie szablonu (wzoru) decyzji w programie komputerowym „TT POMOST”, który wykorzystywany jest przez OPS do generowania przedmiotowych dokumentów. Przez niedopatrzenie pracowników OPS w szablonie decyzji administracyjnej przyznającej, w ramach Programu, pomoc w formie posiłku wśród powołanych podstaw prawnych pominięto *ustawę o ustanowieniu programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

W konsekwencji udzielano posiłków na podstawie decyzji administracyjnych zawierających istotne wady.

Ad. 2

W Gimnazjum nr 2 we Wrześni przy ul. Słowackiego 41 nie zapewniono uczniom odpowiednich warunków do spożywania posiłków.

Stołówka szkolna jest duża, przestronna i jasna. W pomieszczeniu znajdują się stoły oraz krzesła, łącznie zorganizowano około 115 miejsc do spożywania posiłków. Oględziny wykazały, że krzesła i stoły są bardzo stare i zniszczone i wymagają wymiany w celu zapewnienia stosownych warunków do spożywania posiłków.

Ad. 3

Stosownie do zapisów § 6 Porozumienia zawartego z Wojewodą Wielkopolskim oraz art. 152 ust. 1 *ustawy o finansach publicznych* Gmina Września zobowiązana była do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji oraz wydatków dokonywanych z tych środków.

Kontrola wykazała, że wyodrębniona ewidencja wydatków dokonywanych przez OPS ze środków z dotacji na realizację Programu nie odzwierciedlała rzeczywistego przebiegu operacji gospodarczych. W 2011 r. OPS prowadził księgi rachunkowe ręcznie. Na koncie księgowym „130” – *Rachunek bieżący jednostek budżetowych* wyodrębniono osobne kolumny do ewidencji analitycznej uwzględniającej źródła finansowania wydatków na realizację Programu, tj. *Obiady w szkołach BP, Obiady dla podopiecznych BP, Obiady w Przedszkolu BP, Obiady w szkole program, 4210, 4300 oraz 3110 BP*. Jednakże stwierdzono, że dokonane w księgach rachunkowych OPS zapisy nie odzwierciedlają rzeczywistego wydatkowania środków z dotacji.

Przyczyną nieprawidłowości była niepoprawna interpretacja przepisów przez Główną Księgową OPS. W konsekwencji stosowanego przez OPS sposobu ewidencji wydatków w ramach Programu, księgi rachunkowe nie umożliwiają wyodrębnienia wydatków faktycznie sfinansowanych z dotacji z budżetu państwa.

Ad. 4

W sprawozdaniu z realizacji Programu za okres I – XII 2011 r. wykazano niepoprawne dane. Porównanie danych wykazanych w sprawozdaniu z realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za okres I-XII 2011 r. z dokumentacją wykazało, że w Dziale I sprawozdania *Informacje ogółem* wykazano niepoprawne informacje w wierszu *Liczba punktów żywieniowych ogółem*: jest 19, kontrola wykazała, że było 20.

Przyczyną nieprawidłowości była omyłka pracownika OPS sporządzającego dokument. Na skutek opisanej nieprawidłowości niemożliwe było sporządzenie rzetelnego sprawozdania z realizacji Programu dla całego województwa wielkopolskiego.

Ponadto, w wyniku kontroli stwierdzono pięć uchybień polegających na:

1) w 2 przypadkach na 42 zbadane w decyzjach administracyjnych nie określono kosztu jednostkowego posiłku. Przyczyną nieprawidłowości był błędny wybór szablonu (wzoru) decyzji w programie komputerowym „TT POMOST” oraz niedopatrzenie pracowników OPS, którzy nie uzupełnili w przedmiotowych decyzjach administracyjnych informacji o cenie jednostkowej posiłku. W konsekwencji ww. decyzje zawierają niepełne dane dotyczące przyznanego świadczenia;

2) w 1 przypadku na 42 zbadane cena posiłku wskazana w decyzji przyznającej pomoc w formie posiłku była niezgodna z jego ceną wynikającą z umowy nr OPS/PZP/1/2010 zawartej 31 grudnia 2010 r. pomiędzy OPS a firmą Handel Artykułami Spożywczymi Anna Reszelewska. Wg umowy cenę jednego posiłku ustalono w wysokości 6,25 zł, natomiast w decyzji nr SŚPS.40289-545/11 wpisano cenę 6,58 zł. Przyczyną uchybienia była omyłka pracownika OPS sporządzającego dokument. W konsekwencji ww. decyzja zawiera niepoprawną informację o cenie przyznanego posiłku;

3) we wszystkich zbadanych decyzjach administracyjnych przyznających, w ramach Programu, pomoc w formie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności wśród powołanych podstaw prawnych nie wskazywano § 6 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie realizacji programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania, który stanowi, że pomoc w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności winna być przyznawana w przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku lub gdy przyznanie pomocy w formie posiłku byłoby nieuzasadnione z uwagi na sytuację osobistą lub rodzinną. Przyczyną uchybienia było niepoprawne opracowanie szablonu (wzoru) decyzji w programie komputerowym „TT POMOST”. W konsekwencji ww. decyzje nie zawierają pełnych podstaw prawnych uzasadniających udzielanie, w ramach Programu, pomocy w formie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności;

4) 41 przypadkach na 42 zbadane w wywiadach środowiskowych nie zostały konkretnie sformułowane przesłanki uzasadniające udzielanie, w ramach Programu, pomocy w formie zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności. Analiza przedmiotowej dokumentacji wykazała, że głównymi przesłankami udzielania pomocy w formie świadczeń pieniężnych było:

- Gmina Września nie posiada odpowiedniej bazy żywieniowej do wydawania posiłków wszystkim osobom dorosłym objętym pomocą w ramach Programu,
- pomocy pieniężnej udzielano rodzinom uczniów i dzieci w czasie, gdy nie wydawano posiłków w placówkach oświatowych,

- w kilku przypadkach pomocy udzielono osobom wymagającym specjalistycznej diety,
- w kilku przypadkach pomoc w tej formie uzasadniona była sytuacją rodzinną (np. matka po urodzeniu dziecka przebywała w domu i sama przygotowywała posiłki);

5) w 5 przypadkach na 42 zbadane, w decyzjach administracyjnych niepoprawnie wskazano datę wszczęcia sprawy. Wg dokumentów data złożenia wniosku o pomoc była inna (wcześniejsza) niż wskazana w decyzjach. W przedmiotowych sprawach dochowano terminów obowiązujących na mocy *ustawy Kodeks postępowania administracyjnego*. Przyczyną uchybienia było niestaranne działanie pracowników OPS przy sporządzaniu decyzji administracyjnych.

Stan faktyczny został utrwalony w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym oraz załączonych do projektu wystąpienia pokontrolnego dokumentach:

Załącznik nr 1: Oświadczenie złożone 17 października 2012 r. przez Zastępcę Burmistrza Miasta i Gminy Września.

Załącznik nr 2: Lista sprawdzająca realizację programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

Załącznik nr 3: Lista sprawdzająca kwartalne informacje o realizacji programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

Załącznik nr 4: Protokół oględzin z 23 października 2012 r.

Załącznik nr 5: Lista sprawdzająca finansową realizację programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

Załącznik nr 6: Lista sprawdzająca prawidłowość udzielania świadczeń w ramach programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

Załącznik nr 7: Lista sprawdzająca postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego.

Biorąc pod uwagę powyższe oceny i uwagi, wnoszę o:

1. Wskazywanie wśród powołanych podstaw prawnych w wydawanych decyzjach administracyjnych przyznających pomoc w formie posiłku *ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.
2. Zapewnienie odpowiednich warunków do spożywania posiłków uczniom w Gimnazjum nr 2 we Wrześni przy ul. Słowackiego 41 poprzez doposażenie istniejącego punktu wydawania posiłków w nowe stoły i krzesła, co będzie sprzyjało rozwojowi bazy żywieniowej w Gminie Września.

3. Należyte prowadzenie przez OPS wyodrębnionej ewidencji wykorzystania środków z dotacji na realizację Programu, stosownie do zapisów Porozumienia zawartego z Wojewodą Wielkopolskim oraz art. 152 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.
4. Rzetelne i uważne sporządzanie sprawozdań z realizacji Programu w celu uniknięcia błędów, co umożliwi opracowanie poprawnego sprawozdania z realizacji Programu dla całego województwa wielkopolskiego.
5. Wskazywanie w rozstrzygnięciach decyzji administracyjnych przyznających pomoc w formie posiłku pełnych danych dotyczących ceny jednostkowej posiłku.
6. Staranne, rzetelne i uważne sporządzanie decyzji administracyjnych przyznających pomoc w ramach Programu w celu uniknięcia pomyłek i błędów.
7. Wskazywanie wśród powołanych podstaw prawnych w wydawanych decyzjach administracyjnych przyznających pomoc w formie świadczeń pieniężnych w postaci zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności § 6 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie realizacji programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania.
8. Wskazywanie w wywiadach środowiskowych, stanowiących podstawę wydania decyzji administracyjnych, o których mowa powyżej przesłanek uzasadniających udzielanie pomocy w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności wynikających z § 6 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie realizacji programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia w terminie **30 dni** od daty doręczenia niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Z poważaniem

/Z up. Wojewody Wielkopolskiego

Przemysław Pacia

Wicewojewoda Wielkopolski